

Mnogo sort ranega sadja je, ki smejo brez škode na dobroti noter do vžitne zrelosti na drevesu obviseti, med tem ko se druge nekaj dni pred popolno zrelostjo potrgajo in še le do vžitne zrelosti obležati morajo, ker sicer sočnost zgubijo in moknate postanejo.

Bolj težavno je pravi čas trgiranja zadeti pri poznem in zimskem sadju. Tu je treba dotične sadne sorte že dobro poznati. Jesenske grške in jabelka se trgajo od srede septembra do srede oktobra in morajo, da popolnoma dozore in dobra postanejo, nekaj časa obležati. Tudi pri njih se more popolna zrelost in pravi čas trgatve na barvi spoznati.

Nekoliko drugače pa je pri zimskem sadu. Ta sad ostane čez čas trgatve trd in barve ne spremeni. Še le, ko že mesece leži, postane vžitno. Zimski sad se ne sme pred sredo oktobra z drevesa jemati. Prezgodaj trgano sadje postane na ležišču velo in suho, med tem ko sadje o pravem času potrgano še leže polno dobroto in sočnost dobi. Obležano zrelo sadje se spozna na tem, da če se med prstoma lahko stisne, meso pritisku rahlo odjenjuje.

Sadje se sme le o suhem vremenu trgati in sad, ki se ima hraniti, se mora skrbno in rahlo trgati. Nikakor se ne sme metati, tolči in kakorkoli otiskovati. Tresti se sme le malovredno sadje, katero se ali koj suši ali pa stolče in spreša.

(Konec prih.)

IV. Trgatev ali branje. Stiskanje grozdja. Spravljanje mošta.

Naš bratski sosed pòje: „Kedar pa doide sveti Mihal, on ga bo zoril, ja ga bom bral“ itd. Da, da, — zori ga sv. Mihal, včasih celo prav pridno, a malokdaj ga on pri nas popolnoma dozori. Zatorej bo treba, če hočemo boljšo kakovost dobiti, z belim grozdem vsaj do 10. oktobra, s črnino pa, tudi zaradi barvila, do sv. Terezije, če že ne do sv. Uršule čakati. Med Muro in Dravo je redkokdaj pred 20. dnem vinotoka dobrano.

Pred branjem povabi vrla posla Snago in Red v svojo klet (zidanco, pivnico, hram), naj se, posebno ta čas, malo dalje pri tebi mudita, vode nanosita, stiskalnice, kadi itd. zamočita in z drugo vinsko posodo in potrebnim orodjem vred skrbno izmijeta in izplahneti, nabite sode (vozenice), čiste ko steklo in brez vsakega duha pripravita, pa tudi metli in omelcu svoje delo odkažeta.

Vsi vinski prostori imajo zdaj nekako praznični obraz, kajti snaga in red smejita se ti nasproti. Preša, sodje na podlogah (gantrijih), miza sklopni, kadi (čebri), grozdni mlin in mreža za črnino, brente, vedri, (škafi, štulci), lakomnica itd. z eno besedo: vse je na svojem mestu; v zaklenjeni omarici pa je moštna tehtnica Klosterneburg-ska, toplomer, žveplo za

nasit praznih sodov, majolka, sklenice in kupice (čase). Vinorejcem je tu naročiti: Preskrbite si zanesljivih in naglih stiskalnic, kadij in sodov s železnimi obroči, poleg tega en obroč z vitjo (šravfom) za silo, — in dajte si tudi svoja poslopja v vinogradu z blagom vred pri kaki zanesljivi družbi proti požaru zavarovati. Tudi proti toči je zavarovanje že mogoče. — Saj veste, da nesreča nikoli ne počiva in da previdnost nikoli ne škoduje.

Zdaj pa v branje!

Ako je le grozdje res zrelo in vreme lepo in toplo. Gnjilo in plesnjevo grozdje naj se podbere in podberina v posebno posodo za domačo rabo naliže. Kjer je mnogo črnine (za 1 do 2 hl. se ne izplača), naj se poprej belo obere (drugače pa vse vkup). Brentač prinaša polne brente ali pute, jih izpraznjuje v zato nad kadjo (tudi krnico) postavljeni grozdni mlin, in zmelje (zmečka) z njim prinešeno grozdje. 1 brenta da okoli 12 bok. = 16 litrov, 100 brent tedaj 1200 bok. = 30 veder = 17 hl. mošta. Nezrelo (sv. Martina) grozdje naj ostane za paperk. Da se grozdje ne tlači več z nogami, je hvalevredni napredek pri vinstvu.

J. Jamšek.

Sejmi. 15. sept. sv. Vid na Vogavi, Žavec (hmeljski sejem), Zdole, 18. sept. Ljutomer, 19. sept. Vransko, Žavec (hmeljski sejem).

Dopisi.

Iz Ptuja. (V okrajni zastop), kate-rega so nam nemški liberalci v Gradci prav po nepotrebnem obesili, volijo 4 skupine: a) veliko posestvo, b) veliko obrtništvo, c) mesto in trg in d) kmetske občine. Prva je za nas Slovence sedaj najvažnejša, ker ona odloči, ali dobimo Slovenci večino v zastopu ali Nemci in nemškutarji. Postava pravi, da v velikem posestvu voli, kdor plačuje 60 fl. ali več gruntne ali pa hišnega davka (Haussteuer). Na prvi hip uže tu vidimo, da to ne more jednaka razmera biti mej tistimi, ki plačujejo 60 fl. gruntne ali pa hišnega davka in da se mora tu tistim, ki posedujejo zemljišča, goditi krivica. In to je v resnici tako, ker tisti, ki plačuje 60 fl. gruntne ali pa hišnega davka, plačuje z dokladi vred, Bog sam vé, kako se vse te doklade imenujejo, ki se nakladajo posestnikom, naj manje skupne dače 155 fl. do 135 fl. na leto in tako posestvo stane za obdelovanje mnogo denarja. Tudi so pridelki posestnikov vedno v vremen-skih nevarnostih. Kako pa se godi tistemu, ki plačuje 60 fl. hišnega davka? No 60 fl. hišnega davka, kateri pa je brez doklad, plačujejo po mestih ljudje, ki nimajo pedi zemlje in vendar imajo pravico voliti v velikem posestvu.

Jaz s tem nečem trditi, da bi imeli v mestih premalo dače, kajti te ima vsak hitro zadosti, bodisi kmet ali meščan; jaz hočem le dokazati, kak razloček je mej kmetom volilcem in meščanom volilcem. Meščan da svoje sobe ali hiše v najem in prvi dan vsakega meseca dobi gotovi denar od „štantuarja“, katerega mu ne vzame toča, ne povodenj ali kaka druga nesreča in zato da lahko nekaj od tistega kar dobi gotovo laglje, kakor pa kmetu polovico več od tistega, kar je vedno v nevarnosti. Po mojem prepričanju bi tedaj tisti, ki plačuje 60 fl. hišnega davka ne smel imeti pravice voliti v tistej skupini kakor oni, ki plačuje 60 fl. gruntnega davka, ampak prvi bi imel spadati v kako drugo skupino, kajti na tak način godi se posestnikom velika krivica. Ker pa je ta pravda uže dognana, kajti l. 1881 je upravno sodišče razsodilo, da spada direktni davek k gruntnemu davku, ne pomaga družega, kakor udati se. V tej skupini volijo: možki posestniki sami; pooblastilo sme dati le takrat, če stanuje zunaj okraja; za žensko posetnico pa, ako je omožena, voli nje mož brez pooblastila, če pa nima moža, sme dati kateremu koli možu, ki ima volilno pravico v kakej občini okraja, pooblastilo. Če pa jih je več, ki posedujejo jedno zemljišče, sme voliti tisti, ki ima pooblastilo od posestnikov. Voljen v tej skupini pa sme biti vsak, kateri ima v katerej občini okraja volilno pravico (t. j. pravico voliti v občino.) Vsak pooblaščenec pa sme imeti le eno pooblastilo, voli pa lahko večkrat, postavim: mož sme voliti za svojo ženo, potem voli lahko s pooblastilom kakega družega in ako je načelnik kake korporacije t. j. kakega društva, sme tukaj za to voliti in tako voli trikrat.

Iz Slatine. (Nemški šulferajni.) Ker sem že večkrat od nemškega „šulferajna“ v Slov. Gospodarji bral, sem si mislil, da nam v naš kraj ne bode tako hitro prisopihal, ali motil sem se; — ker že 26. avg. t. l. je bilo na večer v g. Leitnerjevi gostilni precej veliko ljudi zbranih, ki so zastonj vina in piva dobili, (Oho, celjski lisjak, tako tedaj, tvoji nemškutarji so z vinom in pivom kmete lovili, ali te ni nič sram?) in so pijani čez Slovence, duhovne in učitelje klestili. Že celi poprejšnji teden so „Bürgermeister Jan. Ogrizek, S. Streiter, Miglič, in drugi slatinski nemškutarji“ vabili slovenske župane in kmete na svoje limance. Nemškutarji so djali: „saj bodete pili zastonj, kolikor bodete hoteli“, in s tem so jih nekaj vlovili pa sicer iz Šečova: Gregor Križanec župan, ki je še celo govor imel, ko so se mu tiho nemškutarji smejali pa Matija Cvetko, Anton Janžek in N. Koreš iz Cerovca, Matiček Drogenig posestnik s svojim „kunštnim advokatom“ Francel Žumer od sv. Križa; od sv. Trojice: Janez Čonč mizar, Franc Micilošek

posestnik in Anton Čonč župan s svojim „študiranim šribarjem“ Jernej Pelkom z Brestovca, ki bi mu boljše bilo, da bi svojim vaščanom „staro Brestovsko“ pesem zapel, kakor pa da župane in kmete sili in nagovarja k temu „šulferajnu“ stopiti. Poboljšajte se ljubi kmetje in ne hodite v nemškutarske mreže —, ne pluvajte v lastno svojo skledo. Te druge pustimo za danes, če se pa ne zboljšajo, pridejo drugokrat na vrsto.

Domoljub.

Iz Sromelj. (Zavoljo trtne uši) je lani trto-ušna komisija v Volčji zasledila ta mrčes, pa le malo; v Curnovci pa uže mnogo več Vimpolšekov vinograd, 600 fl. vreden, je popolnoma uničala. Drugim so zavoljo 5, 6 ali 10 ušivih trsov na stotine zdravih posekali, sežgali, korenine izkopali in uničili. Cenilna komisija pa je potem posestnikom obljubila, da bode od uničenega vinograda davek odpuščen, večletna škoda povrnena, to pa do konca marca ali aprila 1883. Obroki minejo. Posestniki hodijo h gosposki, k okrajnemu glavarju vprašat, kaj je s tem, kar se je bilo obečalo, in prosijo, naj se vendar eksekucije za davek ustavijo, ker so vinogradi uničeni. Glavar odgovarja: le čakajte. Okrajni komisar in Hanzel pa sta bila jezna, če je kateri kmet kaj vprašal, ker vprašanj nista umela. Delalci komisijski so rekali: „kder mi hočemo, najdemo trtno uš, kder pa nečemo, tam nje tudi ne najdemo“. Zatega voljo jim je marsikdo pijače dal, da bi v njegovem vinogradu nobene uši ne našli itd. Take reči so ljudi hudo razdražile.

(Konec prih.)

Iz Sevnice. (Javna hvala slov. društvu — lažnjivcem v Celji pod nos). Občnega zbora dne 12. avgusta se kmetje radi in hvaležno spominjamo. Mnogim kmetom je prav žal, da se niso udeležili, ko so čuli od domov prišedših, kako poučljivo izvrstno so govorniki ljudem na srca govorili. Želijo, da bi še enkrat bil tukaj kde občni zbor Slovenskega društva. Čez tisoč ljudi bi prišlo. Zato, dragi kmetje slovenski, prosite voditelje omenjenega društva, naj skoraj kde skličejo takšno zborovanje, ki ponuja kmetom v kratkih urah toliko hasnovitega. V naših krajih bi pa prosili, da tudi o ponarejevanji vina kaj spregovorijo, ki še zmiraj ni odpravljeno. Naših vin ne pridejo več Gorenjci kupovat, odkar vino ljudje ponarejajo. Vsem govornikom, voditeljem Slov. društva, posebno pa našemu neustrašljivemu prvoboritelju za naš mili slovenski narod, za naše pravice, za obstanek kmetskega stanu, g. poslancu dr. Vošnjaku izrekam v imenu in po naročilu zbranih kmetov najprisrčnejšo zahvalo. Bog krepí Slovensko društvo. Bog živi Slovence.

Jož. Zalokar, kmet.

Iz Mozirja. (Za zastavo „Savinjskega Sokola v Mozirji“) darovali so gg: Joža

Lipold, Mozirje, 20 fl., Ant. Goričar, Mozirje, 10 fl., Ivan Kovačič, Mozirje 5 fl., Tona Turnšek, Nazaret 10 fl., dr. Vošnjak, Ljubljana 10 fl., dr. Sernec, Celje 3 fl., Viljelm Grohman, Žaveč 5 fl., gospa Neža Zupanc, Celje 5 fl., gg. Jan. Zupane Celje 5 fl., dr. Hrovat, Celje, 2 fl., dr. Fr. Gross, Ptuj 10 fl., A. Jeraj, Spod. Rečica, 5 fl., Martin Matejk, Rečica 1 fl., dr. Dominikuš, Maribor 5 fl., Jan. Kolman, Letuš, 1 fl., Fran Štiglic, Letuš 1 fl. 40 kr., Mihael Vošnjak, Celje 20 fl., Njih prevzvišenost mil. knez in škof lavantinski, Maribor, 15 fl., vis. čč. gg. dekan J. Jeraj, Žaveč 5 fl., dr. Muršec, Gradec 5 fl., J. Toporišič, župnik pri sv. Lovrenci, 5 fl., dekan Ant. Zuža, Laški trg, 10 fl. Jakob Krušič, župnik Št. Andraški, 3 fl., — Skupaj 161 fl. 40 kr. — Za slavnost blagoslovljenja zastave darovali so: G. Joža Lipold 30 fl. in g. Ant. Jahn, tovarnar, Pegau pri Gradci, 1 cent smodnika (janita). Vrlji rodoljub g. Ant. Jahn, akoravno zapustivši svojo domovino, Slovensko Stajersko, ter se preselivši mej nemške Stajerce, spominja se nas vedno v enacih prilikah radostnim srcem. Zvest svojemu narodu, podpira vsakaka narodna podvzetja vsigdar z veseljem. Živijo! — Vsem čč. darovateljem presrečno zahvalo odbor „Savinjskega Sokola“.

Iz Velenja. (Naš župan) je še le jedenkrat svoje odbornike sklical k sebi pa so razpisali službo občinskega tajnika s plačo 200 fl. Razglas smo brali v Gospodarji pa tudi na naše začudenje v Tagespošti; menda se je le dvema nemčurjema na ljubo to zgodilo. Prošnikov se je zglasilo do 30. maja t. l. 18, pa do sedaj še ni bilo seje. Namesto tega pa da župan odbornikom podpisati se, kedar k njemu v krčmo pridejo, na neko pismo, naj bi sedanji tajnik ostal. Nam je tajnik zelo prav, vendar seja se naj skliče, kakor občinska postava zahteva. Nedavno je trebalo za neko zbolelo siroto pomoči. Župan zopet ne skliče nobene seje, ampak pošilja neko „umlaufsbreiben“, naj vsak odbornik zapiše, kaj misli o tej reči. To pa mnogim ni povoljno, da bi svoje mnenje dajali javno okolo nositi ter želijo, da se skliče seja. Zakaj pa župan tega ne stori? Pravijo, da zato ne, ker se boji, da nebi narodna večina sklenola slovensko uradovanje. Tukaj baje zaje čepi. No, treba ga izza grma spoditi. Narodni odborniki naj zahtevajo od župana sejo ter naj sklenejo slovensko uradovanje, kakor se to poštenim Slovincem na slovenskih tleh spodobi. Nemcem pustimo nemško uradovanje, Slovenci pa uradujmo doma slovenski.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Dunajčanje pa tudi domoljubni ljudje po Avstriji obhajali so 12. den septembra slovesno, ker je ta den l. 1683.

bil Dunaj rešen Turkov. Poljski kralj Sobijeski pa vojvoda Lorenski sta Turke sijajno premagala. — Pri cesarji se mudi španski kralj Alfonzo. — Koroški deželni zbor bode za popraviljanje Dravine struge blizu 40.000 fl. moral dovoliti. — Predarlski deželni zbor zahteva, naj ministerstvo skrbi, da se postave o svečenji nedelje poojstrijo. — Goriški zbor je sklenol pogozdenje Kraških goličav. — V Spljetu so ljudske šole od letos naprej vse hrvatske. — Cesar so baje magjarskemu ministru Tiszaju neradi privolili, kar je zavoljo Hrvatov zahteval pa sedaj tudi on nosi vso odgovornost. Tisza je mislil, da bode magjarski general v Zagreb poslan kot kraljevi komisar z magjarskimi vojaki. To se ni zgodilo. Komisar je naš fem. Ramberg in v Hrvatsko pozvani so zvečinoma slovenski regimenti štev. 7, 17, 47 in 87. Pretečeni petek je dal fem. Ramberg v Zagrebu pribiti s pomočjo 31. lovskega bataljona magjarske grbe finančnemu poslopiju, v soboto so bili uže zasmoljeni in s kamenjem razdrapani in popoldne je Jud Sachs zakričal iz štacune: jeden zweiten Kroaten soll man hängen t. j. vsakega drugega Hrvata treba je obesiti. To je dalo silnej rabuki povod. Razjarjeni ljudje so kmalu vsem Judom pobili vse šipe na oknih in štacunah. Celo uro so razsajali, dokler jih ni vojaštvo razgnalo. Sedaj stoji straža pred magjarskim grbom in vojaštvo noč in dan na Jelačićevem trgu. Vendar župan si močno prizadeva ljudstvo pomiriti. Po deželi je tudi tako: magjaroni in Jude preganjajo in se ustavljajo žandarjem in vojakom, ki so uže več kmetov ustrelili n. pr. v Velikem marofu pri Varaždinu 3, v Remetah 1; rabuke so bile v Višnici, Bednji, Ivanci, Desenici, Pregradi, dalje v Glini, Petrini, Jabukovci, Mlinogah itd. Jako hudi so ljudje na občinske notaroše in dačne eksekutorje, zraven pa še Judom vse pobijajo. Malo pomirilo je ljudi to, da se je posilno iztirjevanje davkov ustavilo. Tisza je začel odličneje Hrvate k sebi v Budimpešto pozivljati, da bi se z njimi dogovoril, kako nemirom hitrej ko mogoče konec storiti. To kaže, da se Magjari vendar uže bojijo nasledkov, katere so s svojimi magjarskimi grbi zakrivil.

Vnanje države. Bismark je pridobil Rumunijo in Srbijo kot zaveznici in sedaj bržčas še Špansko. Tako misli, da se mu ni bati, da bi ga Rusi in Francozi napali. Avstrijo pa vabi, naj bi se od njega še bolje dala zajeti ter ponuja, naj stopimo z Nemčijo v neko kupčijsko zvezo. Tega nas Bog varuj! — Ruski narod žaluje na grobu svojega najslavnejšega pesnika in pisatelja Turgenjeva, ki je v Parizi umrl. Njegovi spisi so veliko pripomogli, da je car Aleksander II. svobodo priznal ruskim kmetom, da niso več robi, ampak svobodni dr-